הרב צבי סבלפסקי

מצות התלויות בארץ בזמן הזה

.3 מסי גיטין לייו.

דתניא, רבי אומר: וזה דבר השמיטה שמוט - בשתי שמיטות הכתוב מדבר, אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים, בזמן שאתה משמט קרקע - אתה משמט כספים, בזמן שאי אתה משמט קרקע - אי אתה משמט כספים

Rabbi says: [It is written], Now this is the matter of the release; [every creditor] shall release. The text indicates here two kinds of release, one the release of land and the other the release of money. When the release of land is in operation the release of money is to be operative, and when the release of land is not operative the release of money is not to be operative.

4. תוספות מסכת גיטין דף לו עמוד א

ונראה לר״ת דהשמטת קרקע דהכא ודהתם לא איירי בחרישה וזריעה אלא בשדות החוזרות לבעלים ביובל והשמטת קרקע קרי ליובל ולשביעית השמטת כספים ולא יובל השמטת כספים ולא יובל כדאמרינן בהדיא בפרשת ראה אנכי ודריש לה מדבר השמיטה שמוט וה״ק בזמן שאתה משמט יובל אתה משמט שביעית כי ההיא דירושלמי

5. שו"ע יורה דעה שלא סעיף יט

תרומה גדולה, בזמן הזה שהיא עומדת לשריפה מפני הטומאה, שיעורה כל שהוא. הגה: ונותן בזמן הזה לכל כהן שירצה, בין חבר בין עם הארץ, ואפילו אינו מיוחס רק שמוחזק בכהן, והוא שורפה, ויכול להניחה ולשרפה, (עד) שיכול ליהנות ממנה בשעת שריפתה. אבל זר אסור ליהנות ממנה בשעת שריפתה, אם לא שכהן נהנה עמו. אבל שאר הנאות שאינו מכלה אותה, מותרת אפילו לזרים (טור). כהן שאוכל אצל ישראל, נותן בנר שמן של תרומה, ואף על פי שעומד הכהן והולך לו, אין צריד לכבותו עד שיכבה מעצמו (מרדכי פי אלמנה לכהייג). וכל זה מיירי בתרומה שהוכשרה, דאז נטמאת ומותר לשרפה. אבל אם לא הוכשרה, שלא נטמאת, אסור לשרפה. וטוב להכשיר אותם קודם מירוח, כדי שתקבל טומאה ויהא מותר לשרפה (טור). ואחר כך מפריש מן השאר אחד מעשרה, והוא נקרא מעשר ראשון ונותנו ללוי. וייא אף לכהן (טור). ועל זה נאמר בתורה: כי את מעשר בני ישראל וגוי (במדבר יח, כד) ולבני לוי הנה נתתי את כל מעשר בישראל וגוי (במדבר יח, כא) ואחייכ מפריש מהשאר אחד מעשרה, והוא נקרא מעשר שני, והוא לבעליו, ובסימן זה יתבארו משפטיו, ועל הסדר (דברים יד, כב) ועל הסדר הזה מפרישין בשנה ראשונה מהשבוע, ובשנייה וברביעית ובחמישית. אבל בשלישית ובששית מהשבוע, אחר שמפרישין מעשר ראשון מפרישין מהשאר מעשר ראשון, ונותנים לעניים, והוא נקרא מעשר עני. ואין בשתי שנים אלו מעשר שני אלא מעשר עני, ועליו נאמר: מקצה שלש שנים תוציא

1. רמב"ם הלי תרומות א:ה

בּל שֶהַחְזִיקּוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם, וְנִתְקַדַּשׁ קְדַשְּׁה רְאשׁוֹנָה - לְפִי כֵּיוֹן שָׁנָלוּ, בָּטְלָה קְדַשְּׁתָן: שֶׁקְדַשָּׁה רְאשׁוֹנָה - לְפִי שֵׁהְיָתָה מִפְּנֵי הַכִּבּוּשׁ בִּלְבָד, קִדְּשָׁה לְשָׁעֶתָהּ וְלֹא מִדְּשָׁה לָעֲתִיד לָבוֹא. כֵּיוָן שֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלֶה, וְהִחְזִיקוּ בְּיִקְבַּיִּ הְעִוֹמֶדְת בְּעִרְץ - קִדְשׁוּה קְדַשָּׁה שְׁנִיָּה הָעוֹמֶדֶת לָעוֹלֶם, לִשְׁעַתָּהּ וְלָעַתִיד לָבוֹא

All of the lands that [the Jews] who ascended from Egypt took possession of were sanctified in the first consecration [of the land]. When they were exiled, that sanctity was nullified. The initial consecration came about because of the conquest. [Hence,] its consecration was effective for the time but not for all time. When, by contrast, the descendants of the exiles ascended [from Babylon] and took possession of a portion of the land, they consecrated it a second time. [This consecration] is perpetuated forever, for that time and for all time.

2. רמב"ם הלי תרומות א:כו

חַתְּרוּמָה בַּזְּמָן הַזֶּה, וְאַפְּלוּ בְּמְקוֹם שֶׁהַחְזִיקוּ עוֹלֵי בָּבְּל, וְאַפְּלוּ בִּימֵי עֶזְרָא--אֵינָהּ מִן הַתּּוֹרָה, אֵלָא מִדְּבְרִיהֶם: שְׁאֵין לָדְּ תְּרוּמָה שֻׁלַתּוֹרָה אֵלָא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבִּזְמָן שָׁיּהְיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שָׁם, שֻׁנָּאֱמָר ״כִּי תָבֹאוּ״ (וּיקִי בַּה:ב) בִּיאַת כַּלְּכֶם כְּשֶׁהָיוּ בִּירַשָּׁה רְאשׁוֹנֶה וּכְמוֹ שְׁהָן עֲתִידִין לַחְזֹר בִּירָשָּׁה שְׁלִישִׁית; לֹא כְּשֶׁהִיוּ בַּמַע שְׁרִשׁה שְׁנִיְה שְׁנִיְה בִּימֵי עֶזְרָא, שֶׁהָיְתָה בִּיאַת מִקְצָתָן-וּלְבָּיכְּדְּ לֹא חִיְּבָה אוֹתָן מִן הַתּוֹרָה. וְכַן מִקְאָרוֹת, שְׁאֵין חַיָּבִין בָּהֶן בָּהֶן הַיּהָוֹ הַנִּין בָּמֵעשְׁרוֹת, שְׁאֵין חַיָּבִין בָּהֶן בָּהָן בּזּמן הזּה אלא מדבריהם כּתרוּמה.

In the present era, even in the areas settled by the Jews who ascended from Babylonia, even those [settled] in the era of Ezra [the obligation to separate] terumah does not have the status of a Scriptural commandment, merely that of a Rabbinic decree. [The rationale is that] the Scriptural [commandment to separate] terumah applies only in Eretz Yisrael and only when the entire Jewish people are located there. [This is derived from the phrase] "When you enter...." [Implied is that] the entire [Jewish people] must enter [the land], as they did when they took possession of the land originally and as will happen in the future when they take possession of the land a third time. In contrast, the second time [the people] took possession of the land, in the time of Ezra, only a portion entered. Hence, they were not obligated according to Scriptural Law. Similarly, it appears to me that the same concept applies with regard to the tithes. In the present era, this obligation [as well] has the status of a Rabbinic decree like terumah.

בס"ד בס"ד

11. ויקרא פרק כג פסוק יד

וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאֲכֶם אֶת קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בּכֹל משׁבֿתיכם:

And you shall eat nor bread, nor parched grain, nor green ears, until the same day that you have brought an offering to your God; it shall be a statute forever throughout your generations in all your dwellings.

12. רש"י ויקרא פרשת אמור פרק כג פסוק יד

בכל משבתיכם - נחלקו בו חכמי ישראל, יש שלמדו מכאן שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים לא בא אלא ללמד שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה, משכבשו וחלקו:

The Sages of Israel differ concerning this. Some learned from here that [the prohibition of eating] the new crop [before the omer] applies [even] outside the Land [of Israel], while others say that this phrase comes only to teach [us] that they were commanded regarding the new crop only after possession and settlement, after they had conquered and apportioned [the land.] [Kid. 37a]

את כל מעשר תבואתך וגוי ובא הלוי וגוי (דברים יד, כח - כט)

6. שו"ע יורה דעה שלא סעי׳ קלב

מעשר שני נאכל לבעליו לפנים מחומת ירושלים, שנאמר: ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר וגוי (דברים יד, כג) ונוהג בפני הבית ושלא בפני הבית, אבל אינו נאכל בירושלים אלא בפני הבית, שנאמר: מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך (דברים יד, כג). מפי השמועה למדו, מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית, אף מעשר שני לא יאכל אלא בפני הבית

7. שו"ע יורה דעה שלא סעיף קלג

בזמן הזה, אם רצה לפדות מעשר שני שוה מנה בפרוטה, לכתחלה, פודה ומשליך הפרוטה לים הגדול

8. מס׳ קידושין ל״ט.

אמר רבי אסי אמר רי יוחנן: ערלה בח״ל - הלכה למשה מסיני. א״ל ר׳ זירא לרבי אסי, והתניא: ספק ערלה בארץ - אסור, בסוריא - מותר, (בחוצה לארץ - יורד ולוקט)! אישתומם כשעה חדא, א״ל, אימא כך נאמר: ספיקא מותר, ודאה אסור.

R. Assi said in R. Johanan's name: Orlah in the Diaspora is a halachah of Moses from Sinai. Said R. Zera to R. Assi: But we learnt: Doubtful 'Orlah is forbidden in the Land but permitted in Syria.' He was momentarily nonplussed; [then] he answered him, Perhaps it [the Mosaic halachah] was thus given: Doubtful [orlah] is permitted [in the Diaspora], certain [orlah] is forbidden.

9. שו"ע יורה דעה שכב סע' ב

אין חייבים בחלה מן התורה אלא בארץ ישראל בלבד, שנאמר: והיה באכלכם מלחם הארץ (במדבר טו, יט) ובזמן שכל ישראל שם שנאמר בבואכם (במדבר טו, יח) ביאת כולכם ולא ביאת מקצתכם. לפיכך חלה בזמן הזה אפילו בימי עזרא בארץ ישראל, אינה אלא מדבריהם.

10. שו"ע יורה דעה שכב סע׳ ג

מפרישין חלה בחוצה לארץ מדברי סופרים, כדי שלא תשכח תורת חלה מישראל.